

PARTICIPAREA FEMEILOR MILITARE DIN REPUBLICA MOLDOVA ÎN MISIUNI INTERNAȚIONALE DE PACE ȘI ZONE DE CONFLICT ȘI POST-CONFLICT

Tatiana SCUTARI,

masterandă, anul II, Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative,
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 327.57:355-055.2(478)

E-mail: tatiana.scutari@army.md

În ultimul deceniu, contextul internațional de securitate a fost marcat de o intensificare a conflictelor regionale, a crizelor umanitare și a transformărilor doctrinare privind egalitatea de gen în operațiunile de menținere a păcii. Noile tipuri de amenințări, inclusiv terorismul, migrația forțată și violența bazată pe gen în conflicte armate, au determinat o reevaluare a strategiilor de apărare și a componenței contingentelor internaționale. În acest cadru, participarea femeilor militare în misiunile internaționale de pacificare a devenit un subiect central în analiza securității globale, reflectând atât angajamentele internaționale asumate de state, cât și necesitatea adaptării instituțiilor naționale la noile realități operaționale [1]. Se conturează astfel o tranziție conceptuală, de la o abordare exclusiv masculinizată a securității, la una incluzivă, centrată pe diversitatea de gen. Implicarea femeilor în structurile de comandă, în operațiunile de teren și în activitățile de reconstrucție post-conflict a devenit un indicator al modernizării instituționale și al respectării drepturilor omului în sectorul apărării [2].

Lucrarea analizează fundamentele teoretico-conceptuale care susțin participarea femeilor în sectorul militar și în misiunile internaționale. Se evidențiază evoluția teoriilor securității umane, precum și integrarea dimensiunii de gen în studiile de relații internaționale și științe politice. În plan teoretic, sunt examinate principalele curente explicative privind securitatea umană, feminismul în relațiile internaționale și teoriile leadershipului incluziv [3]. Lucrarea pune accent pe contribuțiile cercetătorilor care au argumentat că diversitatea de gen în forțele armate crește eficiența operațională, îmbunătățește capacitatea de prevenire a conflictelor și facilitează stabilizarea post-conflict [4]. De asemenea, este analizată relația dintre reprezentarea femeilor în operațiunile de menținere a păcii și percepția pozitivă a populațiilor locale față de forțele de intervenție internațională [5]. Din punct de vedere metodologic, cercetarea integrează analiza documentară, studiile de caz și interviurile cu femeile militare din Republica Moldova, participante în misiuni ONU, NATO și UE [6]. O atenție deosebită este acordată studiilor comparative, care au permis identificarea bunelor practici internaționale aplicabile în contextul Republicii Moldova.

Cadrul normativ internațional este descris detaliat, cu accent pe Rezoluția 1325 a Consiliului de Securitate ONU și rezoluțiile ulterioare, care au consacrat integrarea dimensiunii de gen în operațiunile de menținere a păcii [7]. Se analizează rolul instituțiilor internaționale precum NATO, Uniunea Europeană și OSCE în promovarea standardelor de participare egală în forțele armate [8].

În plan național, Republica Moldova a înregistrat progrese semnificative în consolidarea cadrului legislativ și instituțional privind participarea femeilor în structurile de apărare. Legea nr. 219/2015 privind participarea în misiuni internaționale și Hotărârea Guvernului nr. 129/2023 pentru implementarea Planului Național 1325 constituie repere esențiale în această direcție [9]. Totodată, documentele interne ale Ministerului Apărării și rapoartele UN Women Moldova relevă o creștere treptată a numărului de femei implicate în misiuni externe [10].

Studiul empiric evidențiază experiențele reale ale femeilor militare moldovene în teatre de operații precum Kosovo (KFOR), Sudanul de Sud (UNMISS), Republica Centrafricană (MINUSCA) și Liban (UNIFIL) [11]. Datele analizate subliniază faptul că prezența femeilor în aceste misiuni a contribuit la îmbunătățirea relațiilor cu comunitățile locale, la protecția grupurilor vulnerabile și la prevenirea violenței de gen în zonele de conflict [12]. În plus, participarea lor a consolidat imaginea pozitivă a contingentului Republicii Moldova, facilitând accesul echipelor de patrulare în zone anterior inaccesibile din cauza reticenței populației locale. De asemenea, femeile militare au avut un rol esențial în activitățile de consiliere și sensibilizare a civililor asupra drepturilor omului și a protecției civice. Nu în ultimul rând, prin implicarea în echipele de evaluare și mediere, acestea au contribuit direct la prevenirea escaladării tensiunilor intercomunitare.

Printre provocările întâmpinate de femeile militare se numără lipsa unor mecanisme adecvate de mentorat, insuficiența pregătirii operaționale cu specific de gen și dificultățile de reintegrare profesională după încheierea misiunilor [13]. În plus, persistă bariere instituționale și culturale care afectează accesul femeilor la poziții de comandă în cadrul contingentelor militare internaționale [9].

Analiza politicilor instituționale scoate în evidență eforturile recente ale Ministerului Apărării și ale Academiei Militare „Alexandru cel Bun” de a integra module de instruire în domeniul egalității de gen și de a încuraja participarea feminină la cursurile de leadership operațional [10]. Programele de cooperare cu partenerii internaționali, inclusiv cu DCAF și UN Women, au sprijinit dezvoltarea de instrumente și proceduri pentru evaluarea impactului de gen în sectorul de securitate [7].

Concluziile lucrării reflectă o abordare integrată, în care participarea femeilor în misiunile internaționale de menținere a păcii este văzută ca un factor multiplicator al eficienței operaționale și al legitimității internaționale a Republicii Moldova. Rezultatele cercetării demonstrează că implicarea activă a femeilor în teatrele de operații nu doar sporește capacitatea de răspuns la provocările de securitate, dar contribuie și la construirea unei păci durabile și incluzive. Prezența feminină în forțele de menținere a păcii îmbunătățește comunicarea cu populațiile civile, facilitează implementarea pro-

gramelor de protecție umanitară și întărește percepția de legitimitate a contingentelor militare moldovene. De asemenea, diversitatea de gen în echipele multinaționale crește adaptabilitatea operațională și promovează un climat de colaborare interinstituțională, favorabil îndeplinirii mandatelor internaționale asumate de Republica Moldova [10].

Pe termen lung, implementarea unor politici coerente de recrutare, instruire și sprijin instituțional pentru femeile militare va contribui nu doar la creșterea nivelului de participare feminină în misiuni internaționale, ci și la consolidarea imaginii Republicii Moldova ca partener responsabil și dedicat valorilor securității umane și egalității de gen. Prin dezvoltarea unui mecanism național de mentorat, extinderea programelor de formare profesională și îmbunătățirea condițiilor logistice pentru personalul feminin, Republica Moldova își poate îndeplini angajamentele internaționale asumate în cadrul agendei „Femeile, Pacea și Securitatea” [12]. Mai mult decât atât, experiența femeilor moldovene în misiuni ONU, NATO și UE poate deveni un exemplu regional de bune practici în domeniul securității cu dimensiune de gen. Eforturile constante de promovare a egalității de gen în sectorul apărării vor contribui la profesionalizarea forțelor armate și la creșterea rezilienței instituționale în fața noilor provocări de securitate internațională [13].

Referințe:

1. ENLOE Cynthia. *Bananas, Beaches and Bases: Making Feminist Sense of International Politics*, University of California Press, 2014.
2. HUDSON Valerie M. *Sex and World Peace*, Columbia University Press, 2012.
3. Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF). *Gender and Security Sector Reform Toolkit*, Geneva, 2019.
4. SIPRI. *Women in Peacekeeping Operations*, Stockholm, 2022.
5. UN Women Moldova. *Femeile în misiuni internaționale: experiențe și provocări*, Chișinău, 2023.
6. Ministerul Apărării al Republicii Moldova. *Raport anual privind participarea Armatei Naționale în operațiuni internaționale – 2024*.
7. United Nations Security Council. *Resolution 1325 (2000) on Women, Peace and Security*, New York, 2000.
8. NATO. *Women, Peace and Security Policy and Action Plan*, Brussels, 2018.
9. Guvernul Republicii Moldova. *Legea nr. 219/2015 privind participarea Republicii Moldova la misiuni și operații internaționale*, Chișinău, 2015.
10. ALBU Natalia. *Dimensiunea de gen în sectorul de securitate și apărare*, Chișinău, 2021.
11. UN Women. *Gender Equality in Peacekeeping Operations*, New York, 2023.
12. VADIM Vieru. *Participarea femeilor în sectorul de securitate din Republica Moldova*, Chișinău: Promo-LEX, 2021.
13. Guvernul Republicii Moldova. *Programul Național de implementare a Rezoluției 1325 pentru anii 2023–2027*, Chișinău, 2023.

Recomandat

Silvia DULSCHI, dr., conf. univ.